

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajovsako sredo in saboto. Veljajo za celoletno po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za polleta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 13. septembra 1856.

Červe na polji in pa hrošče (kebre) pokončati;
zraven pa tudi od rudečega oblaka kaj.

(Na dopis Janežičev iz Loža.)

Kar je gosp. Janežič unidan v „Novicah“ od červa omenil, ki je letos toliko škode po njivah in košenicah naredil, poterdim tudi jez čez in čez; vendar vém za pripomoček zoper červa, kar sem sam na grajšinskih njivah skušal. Pognožil sem njive, kamor sem jari ječmen sejati, s pepélom, to je, z mrtvim pepélom, in ni se lotil červ tiste njive. Tudi sem poskusil na dvéh skupaj ležečih njivah, ki ste bile z ovsom obsejane; eno sem z mrtvim pepélom potresel, ene pa ne; bil je oves — na njivi brez pepéla — vès sneden od červa, tako, da sem komaj seme dobil; na drugi zraven pa, kjer sem pepéla potresel, ni červ nič škode storil. Ne le na grajšinskih njivah se je pepél zoper červa dobro skazal, temuč tudi na drugih njivah, kjer se je to storilo. Ker hrošči ali kebre v jeseni narajši na tisto njivo sedajo in se zagrebajo, ki je bolj zelena in travnata, je nar boljše tako njivo po žetvi, ali pa če je detelja, po drugi košnji, precej preorati, in gotovo je, da kebre ne bo tako va-njo silil; zraven tega je pa še ta korist, da se zemlja bolj zrahlja, če se njiva dvakrat izorje; bo potem tudi rodovitniša, pa tudi bolj gnojna, ako je sternašče poderano, da čez zimo pognjuje in njivo gnoji.

Prav bi bilo, da bi naši gospodarji take skušnje posnemali; gotovo bi jim ne bilo brez dobička.

Tudi jez sem vidil na kresni dan tisti prikazek, kateri je bil v „Novicah“ omenjen. Bilo je po enajsti uri, ko iz polja domú gredé zagledam blizo grada nad Oberhom rudeč oblak; ko ga pa bolj natanko gledam, opazim več barv, kakor pri mavrici. Da bi se bolje prepričal, kaj da bi to bilo, vzamem daljnogled, in tudi ž njim vidim ravno tiste barve in v ravno takem redu, kakor jih vidimo pri mavrici. Razjasnil sem si torej ta prikazek takole: Bilo je takrat bolj jasno ko oblačno, vendar je bilo oblačno na tistem mestu, kjer se je rudeč oblak svetil, in sicer zgorej proti soncu je bil bolj bel, spodej pod tem pa debeleji in tamniši oblak; moral je oblak rosi, in tako so se prikazale na temnem oblaku mavrične barve. Kdor vé, kdaj in kako se mavrica prikaže, mi bo poterdil moje mnenje. Več ljudi, ki so z mano oni oblak ogledovali, so tudi pri nas berž mnogo nesreč prerokovali, in mi niso verjeli, ko sem jim naravni prikazek naravno razkladal. Čudno je, da so vraže tako zlo ukoreninjene pri nekterih, da jim berž mora vsaka svetla stvar na nebu nesrečo pomeniti, čeravno le temno pамет njih razodeva! —

Dragotin.

Odgovor na vprašanje.

Iz Gorice smo prejeli nedavno sledeče pismo: „Močno ste nam, drage „Novice“ unidan ustregle z naznanilom: „kako se odpravi mokrotan zrak in apnjeni puh iz novopobeljenih izb“. Naznanite nam še, vas prosimo, kako bi se dal odpraviti nezdrav duh od saj in dima v zapertih kuhinjah in takih predsobah, iz katerih se kurijo še peči po stari šegi v druge sobe. Znano vam je, da take predsobe in tudi kuhinje so še mar-

sikod poslom za spavnice in da ta teški duh od saj in dima jim zapira dihanje in jih duši. V pozimskih nočéh ne morejo imeti okinj odprtih zavoljo mraza, pa tudi poleti to le malo zdaja. Jez sem z apnom prebelil vrata, ki zapirajo mesteje in dimnik sobne peči, misleč, da bi apno utegnilo na-se potegniti ta nesopljivi duh; toda sajeva moča je kmali prešinila in prečernila vsako novo prebeljenje, in ta gerdi duh se s tem pomočkom ni dal izgnati.“ —

Ker se duh od saj in dima, ki se vsaki dan ponavlja, nikakor ne more odpraviti s kakim enkratnim kadenjem, belilom itd., smo se posvetovali zastran gori omenjenega vprašanja z izvedenim našim gosp. J. Pajkom, ki nam je v enakih okolišinah svoje skušnje v sledečem popisu razodel. Znabiti, da je kaka dobra drobtinica vmes za marsikako rabo. Gosp. Pajk takole piše:

„Imel sem navadno kuhinjo, v kateri je bilo ognjišče za kuho in mesteje za kurjavo velike peči, ktera dvé izbi greje, v kateri se pa pozimi tudi kuha. Bil je po navadi en sam dimnik.

V ti kuhinji se je ob času nasprotne sape tako kadilo, da ni bilo moč v nji prestati, in celó po celi hiši je stala gosta megla.

Leta 1852 sem si napravil tako imenovano varčno ognjišče (Sparrherd). Pri tem ognjišču je po navadi tudi majhno navadno ognjišče za manjše kuharije; pri meni je v tem ognjišču za čevelj od spodej popisanih vrat nazaj postavljena obokana peč narejena, tako, da to ognjišče tudi za kruh peči rabimo. Kakor varčno ognjišče je tudi to malo od vseh strani z zidom obdano; le na eni strani, na kateri se malo ognjišče kuri, kuha in kruh peče, ima 2 čevlja široke in 2 čevlja in 6 pavcov visoke železne vrata na dvoje, tako, da se na vsako plat polovica odpira; se vé da varčno ognjišče ima tudi svoje, pa majhne vratica. To dvojno ognjišče ima, kakor mora biti, svoj dimnik. Pa se vendar tudi ta dim lahko v bližnji dimnik spelje. Stari dimnik, ki je ravno med mestejami gori imenovane peči, na nasprotni strani ognjišča za kurjavo že popred v kuhinji bil, je ostal za dim peči. Da se pa dim iz mestej po kuhinji razširjati ne more, sem naredil pred mestejami majhno ognjišče, ktero sem tako od tal do oboka kuhinje ozidal, da nov 6 pavcev debeli zid toliko od starega zidu stoji, da more dimnikar, kadar dimnik ometa, va-nj zlesti. Ima pa ta novi zid ravno pred mestejami take vrata kakor so zgorej popisane.

Tako se dá v vsaki izbi, v kateri so mesteje za kurjavo kake peči narejene, novo ognjišče narediti, ktero se v sili tudi še za kako manjo kuho lahko rabi; po tako napravljenem ognjišču se nič ne kadí v izbo, pa jo tudi še nekoliko greje.

Ravno tako se tudi dá v vsaki kuhinji, čeravno nima varčnega ognjišča, navadno ognjišče obzidati in zapreti, in dim ne bo nadlegoval.

Ko mi je ob hudem mrazu gori omenjena peč, ktere le ena stran v precej veliki spavni izbi stoji, spavnico premalo grela, sem dal v zidu med izbo in kuhinjo še ene mesteje narediti, in pred te mesteje smo postavili v izbi železno peč, ktera se le, preden se spat gré in preden se vstane, ob hudem mrazu iz kuhinje enmalo zakuri. Ta peč ima med mestejami majhne železne vratica (s še manjšimi duricami, da se ognju dušek dati ali vzeti zamore), da se me-